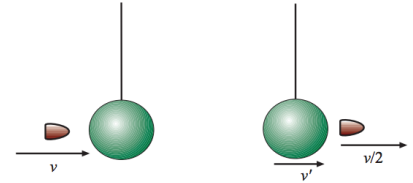

Tételek XII. osztály

Szabadon választva, oldjon meg az alább javasolt 4 feladat közül 2 feladatot:

1. Feladat Az ábrán vázoltak szerint egy m tömegű lövedéket nagy sebességgel átlövünk egy $M = 2m$ tömegű testen, amely egy L hosszúságú, elhanyagolható tömegű zsinóron lóg. Az átlövés után közvetlenül, a lövedék sebessége a kezdeti v sebesség felére csökken.

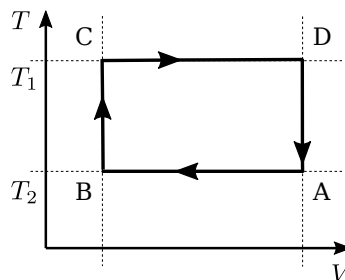

- Ha az átlövést ütközésnek tekintjük, mekkora lesz az M tömegű test sebessége közvetlenül az átlövés után?
- Állapítsátok meg, hogy az ütközés tökéletesen rugalmas-e vagy sem? Érveljetek!
- Legalább mekkora kell legyen a lövedék sebessége ahhoz, hogy az M test az átlövés után egy teljes kört írjon le a függőleges síkban?
- Mekkora minimális kezdeti sebessége kell legyen a lövedéknek ahhoz, hogy az M test az átlövés után egy teljes kört írjon le a függőleges síkban akkor, ha M nem zsinóron lóg, hanem egy szintén L hosszúságú, elhanyagolható tömegű merev rúdon, amely szabadon elfordulhat a felfüggesztési pont körül?

2. Feladat Az alábbi ábra szerint működő Stirling-körfolyamat munkanyaga 1 kmol egyatomos ideális gáz. Ismert $t_A = 27^\circ\text{C}$, $t_C = 327^\circ\text{C}$ és $V_A/V_B = e$, ahol e az Euler-féle szám.

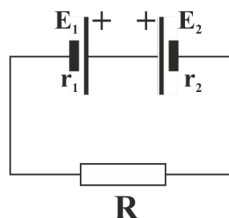
- Ábrázoljuk a körfolyamatot (p, V) -diagramon.
- Mekkora a körfolyamat során a környezet által végzett munka?
- Mekkora egy ilyen körfolyamat szerint működő hőerőgép hatásfoka?
- Hasonlítsuk össze a kapott eredményt egy olyan Carnot-ciklus hatásfokával, amely a T_1 és T_2 hőmérsékleti határok között működik.

Ismert az egyetemes gázállandó $R = 8.31 \text{ J}/(\text{mol K})$.

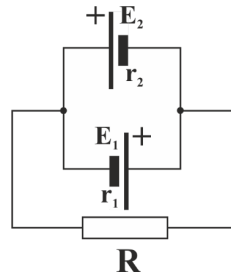

3. Feladat Két elem E elektromotoros feszültsége egyenlő ($E_1 = E_2 = E = 2 \text{ V}$), de az általuk szolgáltatott lehetséges maximális teljesítmények $P_{max1} = 3 \text{ W}$ és $P_{max2} = 1 \text{ W}$ különbözőek.

- Mekkora lesz a sorbacsatlakoztatott elemekből kialakított telep által szolgáltatott maximális teljesítmény?
- Mekkora lesz a párhuzamosan csatlakoztatott elemekből kialakított telep által szolgáltatott maximális teljesítmény?
- A két telepet az ábrán látható módon csatlakoztatjuk az $R = 1\Omega$ ellenállású fogyasztóra. Mekkora lesz a fogyasztón átfolyó áram áramerőssége és mennyi hő termelődik rajta 10 s idő alatt?

- d) A két telepet az ábrán látható módon csatlakoztatjuk az $R = 1\Omega$ ellenállású fogyasztóra. Mekkora lesz a fogyasztón átfolyó áram áramerőssége és mennyi hő termelődik rajta 25/16 s idő alatt?

4. Feladat Egy Young-féle interferenciaberendezés rései közötti távolság $d = 2$ mm, valamint a rések és az ernyő közötti távolság $D = 180$ cm.

- Határozzuk meg az ernyőn megfigyelhető interferenciamintázat sávközét ha réseket $\lambda = 589$ nm hullámhosszú fényrel világítjuk meg.
- Közvetlenül az egyik rés után egy $L = 2$ cm hosszúságú tartályt helyezünk, amelyet klórgázzal töltünk meg. A tartályt behelyezve az interferenciamintázat $N = 20$ sávköznyit mozdul el az ernyőn. Mekkora a tartályban lévő klórgáz törésmutatója, ha a tartály falának vastagságát elhanyagoljuk?
- A tartály kivéve a réseket egy bikromatikus fényforrással ($\lambda_1 = 589$ nm și $\lambda_2 = 647.9$ nm) világítjuk meg. Határozzuk meg az ernyő azon két pontja közötti minimális távolságot amelyekre a λ_1 és λ_2 hullámhosszakhoz tartozó maximumok egybeesnek.
- Az a) pontbeli elrendezés használva és feltételezve, hogy a fényforrásunk nem tökéletesen monokromatikus ($\Delta\lambda = 50$ nm) határozzuk meg azon interferenciamaximum rendjét, amelyre az interferenciamintázat már elmosodott.

Az alábbi 4 elméleti kérdés közül szabadon választva válaszoljon meg 1 kérdést:

E₁: Jelentsük ki és írjuk le Hooke törvényét megadva az összefüggésben szereplő jelölések fizikai értelmezését és a mennyiségek mértékegységét.

E₂: Jelentsük ki a termodinamika első főtételét és írjuk fel annak matematikai kifejezését, megadva a felhasznált jelölések fizikai értelmezését és mértékegységét.

E₃: Megadva az összefüggésben szereplő jelölések fizikai értelmezését és a mennyiségek mértékegységét, jelentsük ki és írjuk fel Ohm törvényét a teljes áramkörre.

E₄: Jelentsük ki a fényvisszaverődés és a fénytörés törvényeit! Készítsünk ábrát, amelyen feltüntetjük és értelmezzük a törvényekben szereplő jelöléseket.

Munkaidő: 120 perc

MAXIMÁLIS PONTSZÁM: 100 pont

Pontozás: 10 pont (hivatalból) + 2×40 pont (feladatmedoldás) + 1×10 pont (elméleti kérdés)